

SLOW Insights

Samen Lerend Op Weg

CORONA & SAMENWERKEN

Door Hans Heijnen , mei 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding en doel
2. Betrokkenheid
3. Verbondenheid
4. Kwetsbaarheid
5. Ondernemendheid
6. Kwaliteit
7. Epiloog
8. Perspectief zien
9. Gedicht

1

Corona & samenwerken:

Inleiding en doel

“

‘We doen het heel goed samen, daar kan geen MD-traject tegenop!’

Deelnemer MD Traject organisatie in de ouderenzorg

Het zijn deze woorden van een van mijn opdrachtgevers die me blijven achtervolgen, die me tot nadenken aanzetten. Samen is het nieuwe alleen. Aangezien ik als trainer/coach geen vitaal beroep heb en dus ook het opdrachtenwerk stil is gevallen, heb ik tijd om vanuit de Corona crisis naar ons natuurlijk samenwerkingsmodel te kijken: wat maakt dat samenwerken nu wel vanzelf kan? Solidariteit, menselijkheid en samenhang zijn op dit moment erg belangrijke waarden. Het is niet direct een urgente vraag voor nu, maar wel een vraag die mij voor later bezighoudt; hoe kunnen we ervoor zorgen dat we ook na de coronacrisis deze waarden als belangrijk blijven zien en overeenkomstig hiernaar blijven handelen?

Corona spiegel

Ik realiseer me dat de vitale beroepers, leidinggevenden die deze vitale beroepen faciliteren en de bestuurders die hieraan leidinggeven, nu, op dit moment, niet zitten te wachten op een reflectie op een samenwerkingsmodel. Ik neig er dan ook naar om met publicatie hiervan te wachten totdat de crisis grotendeels bezworen is. Echter maak ik ook deel uit van een niet-vitale beroepers, een groep bestaande uit trainers, begeleiders en coaches. Juist deze groep heeft nu de gelegenheid om zich goed voor te bereiden om de vitale beroepers LATER vitaal te houden. De vitale beroepers hebben het zwaar en krijgen het zwaar als ze uit het ‘oorlogsgebied’ komen en weer

in het ‘normale’ stramien terechtkomen, zonder dat er voldoende aandacht is geweest voor hun ervaringen. De waarschuwingen voor stressverschijnselen, depressies, PTTS en andere mentale klachten, klinken steeds luider.

Het is aan trainers, coaches en begeleiders om te gaan staan voor de zelfstandige, flexibele beroepers wanneer deze weer de reguliere druk gaan ervaren, als er toch bezuinigd moet worden, er geen voldoende ruimte is voor bovengenoemde waarschuwingen en de waarden die tijdens de Corona crisis bovenaan stonden langzaam uit de ‘top 3’ verdwijnen. De zelfstandige flexibele professional die zich bewezen heeft en vertrouwen krijgt versus het hardnekkige systeem dat bestaat uit procedures, control en compliance dat tot wantrouwen leidt. Juist dan heeft de vitale beroeper de broodnodige steun nodig om tegengas te geven aan top (bestuurders, directeuren) - en middenleiding (managers, teamleiders) die mogelijk terugvallen in oude patronen, reflexen en (persoonlijke) belangen. Dat dit gaat gebeuren is evident. De kunst is om hierover met elkaar in gesprek te gaan, om elkaar een spiegel voor te houden.

‘De kunst is om hierover met elkaar in gesprek te gaan, om elkaar een spiegel voor te houden.’

Het is aan mij en mijn beroepsgroep om juist dan een spiegel voor te houden, de ‘coronaspiegel’. Dit om vanuit de bovengenoemde waarden tot echte gedragsverandering te komen, tot meer handelingsperspectief en zelf te bewegen naar gezamenlijke belangen en waarden.

Handvatten

Het model *‘Natuurlijk!Samenwerken’* als vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid, kan bijdragen om het vanzelfsprekende samenwerken dat nu spontaan plaatsvindt te duiden,

te begrijpen en LATER in te zetten om deze natuurlijke, vanzelfsprekende manier van samenwerken zoveel mogelijk vast te houden en verder te ontwikkelen. De inzichten die de corona reflectie het model oplevert geeft de top- en middenleiding handvatten en richting om LATER vanuit deze Samenwerkingsprincipes sturing te geven om samen lerend op weg (SLOW)[1] te gaan. Het geeft de zelfstandige, flexibele beroepers handvatten om na de crisis, zodra angst en onzekerheid afneemt, ook elkaars hand vast te blijven. De werkelijkheid zoals deze zich nu voltrekt is in geen enkel model te vatten, net als deze vijand die ongrijpbaar en willekeurig om zich heen slaat.

Constructief

Natuurlijk!Samenwerken is een constructief model. Gebaseerd om op een liefdevolle, positieve manier met elkaar samen te werken en van elkaar te leren. Het model is gebaseerd op theoretische inzichten en heeft zich de afgelopen jaren verder ontwikkeld vanuit praktijkervaringen in o.a. de zorgsector. Wat ik wil doen is alle elementen uit het model tegen het licht houden van de corona samenwerking zoals die nu plaatsvindt. De inzichten die dit oplevert zijn erop gericht om LATER vast te stellen aan welke knoppen van samenwerking het beste gedraaid kan worden om waarden als solidariteit, menselijkheid en samenhang te behouden

Verbazing

De samenwerking tijdens deze crisis wordt geprezen en er wordt met verbazing gekeken dat het nu dus blijkbaar wel kan; ‘we doen het heel goed samen, daar kan een MD-traject tegenop’. De Corona Crisis (CC) zorgt ervoor dat teams en mensen spontaan, op een vanzelfsprekende, natuurlijke manier met elkaar samenwerken of gaan samen werken. In het ‘normale’ pre- corona tijdperk waren er trainingen, opleidingen, Management Development trajecten en coaching nodig om teams en mensen met elkaar ‘echt en vanzelf’ laten samenwerken.

Wat is er aan de hand dat het nu wel kan? Wat is er nodig om het te blijven kunnen? Om dit na de CC dit vast te houden met of zonder begeleiding. Waarom wil je met elkaar samenwerken? Wat is de stip op de horizon, de droom die je wilt verwezenlijken of dichterbij huis, de vijand die verslagen dient te worden en snel ook. Wat is met andere het doel om met elkaar te gaan samenwerken, anders dan hoe je dit al deed!

Doel

Samenwerken begint met een gemeenschappelijk doel, iets wat je samen wilt bereiken. Aanstekelijk, urgent, haalbaar, uitdagend, betekenisvol en belangrijk zijn kenmerken voor een gemeenschappelijk doel. In deze CC schiet de urgentie er torenhoog bovenuit en draait alles om het bestrijden van de gezamenlijke vijand: het coronavirus, dat is het doel waar iedereen samen voor staat en gaat!

‘Samenwerken begint met een gemeenschappelijk doel, iets wat je samen wilt bereiken.’

De vijand verslagen

Het cc-doel mobiliseert iedereen, overal om met elkaar samen te werken. Zodra via deze marathon, uitputtingsslag, de strijd geleverd is en de vijand is verslagen is het tijd om puin te ruimen, bij te komen, uit te rusten en tijd voor elkaar te nemen. Nieuwe doelstellingen zullen in eerste aanleg altijd aan kracht, aan urgentie inboeten ten opzichte van het coronadoel. De mogelijkheden om passende doelen met de impact van een ‘corona’ liggen in het echt en oprecht samen elkaar, met de zelfstandige, flexibele beroepers voorop, nieuwe doelen vaststellen; dichtbij en raakbaar als tegenhanger van urgent en snel.

Juist in deze post-corona crisis is het belangrijk om te vertragen, goed om je heen te kijken, elkaar te blijven vast te houden en samen opnieuw een koers, een richting, een doelstelling te bepalen die recht doet aan wat er echt nodig is. Dat gaat niet vanzelf. De waan van de dag slaat binnen de kortste keren keihard toe.

Perspectief

Het is van belang om de zelfstandige, flexibele beroepers, vitaal en niet-vitaal, een duidelijke stem te geven. Dit door goed naar ze te blijven luisteren en ze serieus te nemen over wat ze hebben meegemaakt en wat ze voelen. De uitdaging is niet te snel over te gaan naar de orde van alle dag. Vroeg of laat (eerder vroeg) is de kans groot dat patronen, reflexen en gedraging de kop op steken,

waardoor de zelfstandige, flexibele beroepers zich onvoldoende gehoord en gezien voelen en dit is wel wat ze verwachten. Het zaadje van wantrouwen ontkiemt.

‘De uitdaging is niet te snel over te gaan naar de orde van alle dag.’

Vijf elementen

De vijf elementen van samenwerken staan hieronder schematisch weergegeven en worden één voor één toegelicht met aan het eind een samenvattend perspectief.

[1] Meer informatie over het SLOW concept vindt je op slowinsights.nl

2

Corona & samenwerken:

Betrokkenheid

“

‘Wat is de overheid anders dan de allergrootste reflectie van de menselijke natuur.’

James Madison, 1788, uit *Frans de Waal*; Tijd voor empathie

Hoe hoger de intrinsieke betrokkenheid hoe hechter, beter en vanzelfsprekender de samenwerking. Het eerste element van het model ‘Natuurlijk!Samenwerken’ is de mate van betrokkenheid. De CORONA CRISIS raakt ons allemaal, ook onze naaste vrienden en familie: het komt emotioneel dichtbij. Betrokkenheid is intrinsiek als deze voortkomt uit je authentieke, echte, zelf. Het belang van waarden zoals gezondheid, solidariteit en saamenhorigheid worden nu door iedereen echt gevoeld en voedt daarmee de intrinsieke betrokkenheid in hoge mate en daarmee de wil en wens om samen aan de slag te gaan.

Wederkerigheid

De hoogte en de duur van betrokkenheid is afhankelijk van de mate van wederkerigheid. Je doet iets voor de ander zonder daar meteen iets voor terug te verwachten: reciprociteit. Bijvoorbeeld de aandacht die je geeft is de aandacht die je krijgt. Het is door de tijd heen een balans tussen geven en nemen die wederkerigheid kenmerkt. Deze is in nu in hoge mate voelbaar. We voelen dat we elkaar in deze crisis vroeg of laat nodig hebben. Iedereen is ervan doordrongen dat het ons allemaal kan overkomen en dat er dan hulp klaar staat. Om die reden staan we ‘om niet’ en zonder verwachting, voor de ander(en) klaar. Het voedt de betrokkenheid in hoge mate maar als er niets voor terugkomt, zeker na de crisis, neemt de betrokkenheid snel af en dus ook de vanzelfsprekende samenwerking.

De prachtige uitingen van dankbaarheid naar de zorg- en andere vitale beroepers is hierbij een mooi voorbeeld van wederkerigheid.

‘Iedereen is ervan doordrongen dat het ons allemaal kan overkomen en dat er dan hulp klaar staat.’

Gastvrijheid

Gastvrijheid is de toegangspoort voor betrokkenheid. Het welkom heten en aandacht geven aan bekenden en onbekenden. Het voedt het erbij willen en mogen horen. De CORONA CRISIS maakt het zijn van gastvrij nagenoeg onmogelijk. Het vraagt juist om afstand te houden en uit elkaars beurt te blijven. Iedereen zit in hetzelfde schuitje en dat maakt dat we solidair zijn met en naar elkaar. Gastvrijheid maakt plaats voor een grote mate van solidariteit en draagt voelbaar bij aan de samenwerking. Iedereen voelt hoe belangrijk en fijn het is om gastvrij te zijn, nu het maar beperkt mogelijk is.

Het raakt ons allemaal

Het raakt ons allemaal om te zien hoe vitale beroepers hun gezondheid en zelfs hun levens op het spel zetten om mensenlevens te redden. Het raakt ons om te zien hoe mensen hun geliefden verliezen en ernstig beperkt worden in het afscheid nemen. Maar ook alle andere regels die onszelf en anderen beperken raakt! We voelen ons betrokken en doen en handelen zonder er iets voor terug te vragen. Solidariteit gaat voor alles: samen.

Perspectief

Dit is de grootste crisis na de tweede wereldoorlog en heeft nu al een ongekende impact op de samenleving. We zitten er midden in en het is onduidelijk wanneer dit virus op welke manier dan ook ‘verslagen’ is en of dit überhaupt wel kan!

‘Samenwerken begint met een gemeenschappelijk doel, iets wat je samen wilt bereiken.’

Zeker is wel dat wederkerigheid, solidariteit en gastvrijheid niet vanzelfsprekend zijn: veel trainingen gaan hier niet voor niets over. Het hebben van hoge onuitgesproken verwachtingen, het ieder voor zijn eigen belang gaan en achterdochtig en wantrouwend zijn ‘zoals de waard is vertrouwd hij zijn gasten’, liggen op de loer. Hier alert op zijn en oog voor hebben is in organisaties een gezamenlijke opdracht voor de top- en middenleiding en zelfstandige, professionele beroepers. Maatschappelijk is het van belang dat overheid blijft inzetten op betrokkenheid en er gericht beleid op maakt.

Zodra wederkerigheid, solidariteit en gastvrijheid minder beleefd worden neemt de betrokkenheid en daarmee de vanzelfsprekende samenwerking en solidariteit snel af.

3

Corona & samenwerken:

Verbondenheid

“

‘Wij zijn sociale wezens, we moeten samenwerken om te overleven, maar samenwerking is volledig gebaseerd op vertrouwen, als er vertrouwen is, komen mensen tot elkaar.’

Dalai Lama, en Bisschop Tutu uit ‘Het boek van vreugde’

Hoe groter de verbondenheid des te hechter de samenwerking.

Verbondenheid gaat hier over de mate waarin je in staat bent om je in te leven in de ander en echt rekening te houden met elkaar. Iedereen kent direct of indirect mensen die het Coronavirus of een milde, heftige of dodelijke variant hebben gehad. Het vreselijke en droevige hierbij zijn de te betreuren overledenen. Dit verdriet verbindt ons met elkaar.

Vertrouwen in elkaar hebben is voelen dat de ander(en) echt begaan is met jouw welbevinden en hiernaar binnen zijn of haar mogelijkheden naar handelt met gevaar voor de eigen gezondheid. De vitale beroepers laten dit in deze crisis elke dag zien. Dat voedt het vertrouwen enorm en daarmee de verbondenheid en de wil en wens om samen te werken.

‘Vertrouwen in elkaar hebben is voelen dat de ander(en) echt begaan is met jouw welbevinden.’

Afhankelijkheid

Van invloed op de verbondenheid is de mate van waarin we wel of niet afhankelijkheid van elkaar zijn. Te veel of te weinig gaat ten koste van de verbondenheid. Iedereen, vitale- niet vitale beroeper, mensen jong en oud, bekenden en onbekenden, voelen de afhankelijkheid van elkaar.

We begrijpen dat het bestrijden van de Corona crisis alleen kan als we ons hier allemaal voor inzetten en ons daarbij aan de regels en afspraken houden. We zijn dus in min of meer gelijke mate afhankelijk van het gedrag en handelen van de ander(en). Steven Covey noemt dit in zijn boek ‘zeven eigenschappen van effectief leiderschap’ wederzijdse afhankelijkheid. Dit beïnvloedt de verbondenheid positief en daarmee het vanzelfsprekend met elkaar samenwerken.

Gelijkwaardigheid

Gelijkwaardigheid is de toegangspoort voor verbondenheid. Samenwerking zonder enige mate van gelijkwaardigheid blijft steken in overleg, afstemming, coördinatie en alle andere vormen van functionele verbinding. We merken dat het Coronavirus geen onderscheid maakt. We kunnen het allemaal krijgen, ongeacht positie, rol, gender, rijk en arm.

Zelfs de BN-ers moeten er aan geloven en kunnen zich als zodanig niet meer onderscheiden. Het zijn ook maar gewone mensen die het corona virus kunnen krijgen. We zien dat we meer dan ooit als ‘soort’ gelijk zijn. Dat geeft verbinding en de wil om samen te werken.

‘Het zijn ook maar gewone mensen die het corona virus kunnen krijgen.’

Angst mobiliseert

Het is geen kwestie van vluchten of bevriezen. De Coronacrisis is er overal en gaat niet vanzelf weg. Het is samen, niemand uitgezonderd, de strijd aangaan. De angst en onzekerheid mobiliseert en brengt ons bij elkaar. We zijn afhankelijk van elkaar, zitten in hetzelfde schuitje waarbij het ene schuitje luxer en steviger is dan het andere. Dit laatste zal op den duur ten koste van de gelijkwaardigheid gaan, als het niet al zo is. Frustratie en wantrouwen liggen dan op de loer!

De angst voor de gezondheid en de onzekerheid over de toekomst mobiliseert, zet ons samen in beweging om het virus te verslaan.

Perspectief

Zodra de strijd gestreden is, de rust is wedergekeerd, de reflecties en evaluaties gedaan zijn en de waan van de dag (weer) leidend wordt, neemt de wederzijdse afhankelijkheid af en neemt de onderlinge afhankelijkheid toe. Ditzelfde geldt voor de gelijkwaardigheid die gevoeld werd. Posities worden weer ingenomen, functies bekleed en ingevuld. De uitdaging is om afhankelijkheid en gelijkwaardigheid vanuit menselijkheid te benaderen ofwel blijf oog voor elkaar hebben, blijf in verbinding.

Om het mobiliseren uit angst en onzekerheid te transformeren naar verbinden uit liefde en veiligheid, is vertrouwen nodig. Het vertrouwen in elkaar en het vertrouwen in jezelf. Vertrouwen in de zin dat je begaan bent met elkaars welbevinden en daar iets voor over hebt. Liefdevol, constructief met elkaar verbinden stond en staat, zeker in organisaties, nog in de kinderschoenen.

Zodra de angst wegebt zal er dan ook niet direct een liefdevolle verbinding voor in de plaats komen. Eerder komen er een andere angsten, die van iets te kort komen, er niet bij mogen horen, in de plaats. Gevoelens van verwarring, wantrouwen en teleurstelling steken de kop op met als gevolg uit verbinding gaan en te fingerwijzen, verwijten te maken en elkaar de schuld te geven.

‘Eerder komen er andere angsten, die van iets te kort komen, er niet bij mogen horen, in de plaats.’

De ‘parels’ uit de Coronacrisis mogen niet verloren gaan. Het is de verantwoordelijkheid van ons allemaal om deze parels (de positieve punten) te gebruiken om samen te werken en te leren zodat onze angsten niet met ons op de loop gaan en de liefde en veiligheid de ruimte krijgt.

4

Corona & samenwerken: Kwetsbaarheid

“ ‘There’s a crack in everything,
that’s how the light get’s in.’
Leonard Cohen, uit songtekst ‘Anthem’

Voordat ik het element kwetsbaarheid ga bespreken wil ik eerst de twee verschillende betekenissen van kwetsbaarheid beschrijven. Kwetsbaarheid zoals dit begrip in de Coronacrisis wordt gebruikt betrekking heeft op de fragiliteit van verschillende groepen zoals ouderen, mensen met een onderliggend lijden en andere groepen die zich in een kwetsbaarheid positie bevinden. De kwetsbaarheid zoals deze in relatie tot natuurlijk samenwerken wordt bedoeld gaat over moed die nodig is om je onzekerheden te laten zien en het lef om onvoorziene risico's te lopen. Je durft je open te stellen voor anderen en daarbij om hulp te vragen. Deze betekenis is afgeleid van de inzichten van Brene Brown, schrijfster van het boek 'de kracht van kwetsbaarheid'.

‘Je durft je open te stellen voor anderen en daarbij om hulp te vragen.’

De Corona crisis is zo intens dat mensen bij elkaar om hulp vragen en de hierboven genoemde eerste kwetsbaarheid, fragiliteit, 'bestrijden' met bescherming, beheersing en controle. Er is echter ook ruimte voor de tweede vorm kwetsbaarheid die van het durven vragen om hulp, het laten zien van onzekerheden en angsten. Dit gaat gepaard met een gevoel van elkaar steunen, door collega's, door top- en middenleiding, door de overheid, door burens, familie en gewoon anderen. De wijze waarop bijvoorbeeld premier

Mark Rutte kwetsbaar is door aan te geven dat deze crisis voor hem ook onzekerheid en angst oproept, dat hij zelf met de deze duivelse dilemma's worstelt, oogst veel waardering. Dit los van het feit of je het eens bent met de onderliggende boodschap en keuzes. Het geeft ook anderen de moed om het 'niet te weten' en om hulp te vragen. Hierdoor ontstaat begrip en ruimte om er samen de schouders onder te zetten en elkaar openlijk steun te geven.

Integriteit

De kwetsbaarheid die je laat zien is afhankelijk van de mate waarin je de ander(en) integer vindt, de ander(en) integer handelt. Integer handelen is een kwestie van perceptie van degene die er mee te maken heeft. Wat voor de één als integer overkomt kan voor de ander juist als niet integer worden ervaren. De Coronacrisis slaat echter zo om zich heen dat integriteit nu (nog) geen echt issue is. De perceptie bij deze crisis is dat iedereen doet wat ie kan: naar eer en geweten. Wouter Koolmees doet bijvoorbeeld een beroep aan ondernemend Nederland om gepast gebruik te maken van de regeling en de ruimhartigheid niet te misbruiken. Integer handelen voedt in grote mate de moed om kwetsbaar te zijn, je open te stellen en daarmee met elkaar oprecht samen te werken.

‘Wat voor de één als integer overkomt kan voor de ander juist als niet integer worden ervaren.’

Onenigheid

Een bijzondere uitdaging ligt bij de toegangspoort van onenigheid, het durven aangaan en het oplossen van conflicten. Onenigheid is een kracht zodra mensen zich durven en willen uitspreken en daarbij de tegenstrijdigheden met elkaar gaan bespreken. Vanuit deze basis afspraken maken en elkaar aanspreken

opent de weg om elkaar te steunen en elkaar serieus te nemen.

In de Coronacrisis is er eerder sprake van samenhangigheid dan onenigheid. Iedereen is het erover eens wat er in grote lijnen moet gebeuren of men is het erover eens dat eigenlijk in deze bizarre omstandigheid niemand het precies weet. Ook speelt een rol dat het belang van het bestrijden van de crisis belangrijker is dan het nu aangaan van conflicten. Daarmee zijn ze echter niet weg.

De samenhangigheid compenseert het gebrek aan onenigheid ruimschoots en stuwt de samenwerking als vanzelf.

Naarmate de maatregelen een grote impact blijven hebben op ons dagelijks leven, komen individuele behoeften en organisatie belangen in conflict met de maatschappelijke en economische belangen. Ditzelfde geldt voor de waarden solidariteit, menselijkheid en samenhangigheid waar iedereen het nu nog over eens is dat deze voorop staan. De strijd tegen het virus drukt deze onenigheid nu nog de kop in. Het moet echter allemaal niet te lang duren. Op dit moment, 21 april, 14.00 uur dat ik deze alinea aanpas, zit heel Nederland met smacht te wachten op de aankondiging van de versoepeling van de maatregelen: de spanning stijgt, miskenning, gebrek aan erkenning, ligt op de loer.

Zondag bij Lubach

Het is in de context van deze crisis de norm dat alles wat gedaan wordt ten goede komt aan de strijd tegen het virus en het beschermen van de kwetsbaren en de zorgberoepers. In deze tijd voor eigen gewin bezig zijn wordt als niet integer gezien en heeft meteen consequenties. 'Zondag bij Lubach' legde op 5 april jl. het 'eigen gewin' van organisatie RUMAG bloot. Na enig tegenpruttelen leidde dit tot aftreden van de CEO!

Er is weinig ruimte om tegen de solidariteit in te gaan maar let wel er zal onenigheid ontstaan over de wijze waarop

mensen, organisaties zich hebben verhouden tijdens de crisis. Het gaat een groot beroep doen op onze wil om er samen uit te komen.

'..maar let wel, er zal onenigheid ontstaan over de wijze waarop mensen, organisaties zich hebben verhouden tijdens de crisis'

Perspectief

Zodra de Coronacrisis over is, ten einde loopt, is het vanuit oogpunt van samenwerking belangrijk om kwetsbaarheid als kracht te zien! Dit gaat niet vanzelf en vraagt om alertheid en aandacht bij het omgaan met deze begrippen. Ditzelfde geldt voor onenigheid en integriteit die door belangentegenstrijdigheden, laakbaar handelen en onuitgesproken verwachtingen de kop op zullen steken. Het is een kunst van alle betrokkenen om bij de onenigheid die gaat ontstaat 'de mens' van 'het probleem' van elkaar te scheiden. Zet de belangen die eraan ten grondslag centraal en zoek oplossingen die zoveel als kan aan deze belangen tegemoetkomen; dat biedt perspectief. Als laakbaar handelen en andere vormen van onethisch gedrag aan het licht komen vraagt dit om een passende reactie van de overheid in casu het justitieel apparaat. De media zullen zeker klaar staan om e.e.a. aan de kaak te stellen. Dit is een belangrijk onderdeel bij het verwerkingsproces waar we allemaal, ieder voor zich, mee te maken krijgen. Het vraagt van ons allen ook om met compassie naar de ander(en) te kijken: 'There's a crack in everything, in everyone!'

5

Corona & samenwerken: Ondernemendheid

“

‘If i had an hour to solve a problem and my life depended on the solution, I would spend the first 55 minutes determining the proper question to ask, for once I know the proper question, I could solve the problem in less than 5 minutes.’

Albert Einstein

Ondernemendheid maakt de cirkel van het model Natuurlijk!Samenwerken rond. Hier bedoeld als het zelf nemen van initiatieven om samen iets tot stand te brengen. Het is het combineren van zaken en mensen om tot nieuwe, spontane, activiteiten te komen. Hierbij voelen de betrokkenen de verantwoordelijkheid om na te komen wat afgesproken is. Als er één ding zichtbaar is tijdens deze Corona crisis is het wel de veelheid aan initiatieven, de handen die uit de mouwen gestoken worden, mensen die elkaar spontaan opzoeken en daarbij elkaars capaciteiten benutten. Hier ligt een hoge mate van betrokkenheid, verbondenheid en kwetsbaarheid in de Corona crisis aan ten grondslag.

Zorgvuldigheid

Ondernemend zijn brengt risico's met zich mee. Het is een kwestie van beslissingen nemen zonder zicht te hebben op de impact en de gevolgen op langere termijn. Het nemen van initiatieven, het ontplooiën van activiteiten en het combineren vraagt dan ook om een zorgvuldige afweging te maken voor de betekenis voor jezelf en voor de ander(en). Het coronavirus slaat zo snel om zich heen dat er nauwelijks tijd lijkt voor zorgvuldig handelen. De balans tussen ondernemendheid en zorgvuldigheid of het nu om testen, uitproberen, privacy, quarantaine en

alle andere beperkende maatregelen gaat, is fragiel. De ophef omtrent de app die er moet komen, maakt dit duidelijk. Zorgvuldig wil ook zeggen dat alle betrokkenen van initiatieven voelen dat er aandacht is voor diens specifieke, kwetsbare situatie.

‘Het coronavirus slaat zo snel om zich heen dat er nauwelijks tijd lijkt voor zorgvuldig handelen.’

Verder noopt deze crisis om de nodige voorzichtigheid in acht te nemen. Dit gaat helaas ten koste van het ondernemerschap in branches zoals persoonlijke verzorging en de horeca. Deze behoedzaamheid is echter onvermijdelijk. Het is nu aan de partijen om te onderhandelen over de hoogte van de geleden schade en de te vergoeden schade. Hier geldt ook voor dat onderhandelen een kwestie is van samen, niemand uitgezonderd, optrekken. Bij Jinek werd gisteren, 21 april rond 22.00u, door de voorzitter van Horeca Nederland aangegeven dat ze er met de vakbonden niet uit zijn gekomen. Dit verzwakt hun onderhandelingspositie naar de overheid: jammer en pijnlijk!

Nieuwsgierigheid

Door deze bizarre omstandigheden zagen we dat er weinig ruimte is voor gastvrijheid. Ditzelfde geldt voor nieuwsgierigheid. Nieuwsgierigheid is in normale doen een belangrijke trigger, toegangspoort, voor ondernemendheid. Je bent geïnteresseerd en wilt oprecht weten hoe dingen in elkaar steken, wie mensen zijn, wat ze drijft en wat ze belemmert. Je ziet mogelijkheden en schat bedreigingen in.

Er is geen tijd voor nieuwsgierigheid, we weten hoe het zit en we willen meehelpen om deze oorlog samen te winnen. De drijfveer in deze crisis is dan ook om iets te doen, ongeacht wat, een bijdrage te leveren. Deze welwillendheid is nu de toegangspoort en is een waardige vervanger van nieuwsgierigheid.

Creativiteit stroomt

Uit alle hoeken en gaten ontstaan naast de zorginspanningen de meest prachtige initiatieven en activiteiten om de strijd tegen het coronavirus aan te gaan en vooral ook om de vitale beroepers te bedanken en een hart onder de riem te steken. Maar ook creativiteit om elkaar tot steun te zijn, om ondernemers te helpen, om er voor de kansarmen te zijn: Creativiteit en inzet stroomt.

Perspectief

Ondernemendheid gaat over het zien van mogelijkheden en het anticiperen op bedreigingen. Het gaat over het zelf nemen van initiatieven om samen iets tot stand te brengen. In deze crisis gaat het over het redden van mensenlevens het ervoor om zorgen dat de vitale beroepers blijven staan en het virus bedwongen wordt. De doelgroep coaches, trainers, begeleiders omarmen digitale technologie en zet deze in om hun bijdrage als niet vitale beroepers te leveren (met een sprankje eigen belang). Het is na de crisis cruciaal dat de niet vitale beroepers de moed hebben om voor de vitale beroepers te blijven staan, om begaan te zijn met hun welbevinden.

Het is denkbaar en de ervaring wijst ook uit dat patronen, karresporen, reflexen van voor de crisis snel weer de kop op steken.

‘Het gaat over het zelf nemen van initiatieven om samen iets tot stand te brengen.’

Het is prachtig om te zien dat ondernemendheid nu eens niet een loos begrip is zonder autonomie en middelen zoals ik veel zie in de zorgsector bij het roepen om ‘eigenaarschap’ zonder daar invloed bij te geven. De zelfstandige, flexibele beroepers staan nu aan te roer. De leefwereld gaat voor en de systeemwereld volgt. Het is de uitdaging om ondernemendheid vanuit de leefwereld te blijven omarmen en de systeemwereld met procedures en controle ondersteunend en faciliterend te laten zijn. Deze ‘parel’ uit de crisis is echter niet meer dan een eerste aanzet. De rest is ons samen!

6

Corona & samenwerken:

Kwaliteit

“

‘Wat kwaliteit of excellentie nou echt zou kunnen zijn, wordt vaak slechts asymptotisch benaderd. Je benadert het, maar je raakt het nooit helemaal.’

Rene ten Bos, filosoof des vaderland (2017-2019)

Het vijfde element bij natuurlijk samenwerken is de gewenste kwaliteit. Welke kwaliteitseisen worden aan de samenwerking gesteld en welke eisen worden aan de te bereiken resultaten gesteld. Onder normale omstandigheden wordt kwaliteit omgeven door normen, kaders, beleid, plannen, protocollen, processen, aanbestedingen en ga zo maar door. De Corona crisis maakt hier korte metten mee. Het is alle hens aan dek en er wordt met man en macht gewerkt om kwaliteit te leveren. De professional staat nu aan het roer, het kan niet anders en het mag nooit meer anders, ofwel? Neem bijvoorbeeld Goran Aleksandric, arts op de spoedeisende hulp die bij Jeroen Pauw en Fidan Ekiz op 12 april aangeeft wat voor hem kwaliteit leveren is: niet houden aan protocollen en iemand dood laten gaan maar nog meer leveren. Het geeft een energie boost om levens te redden, om voor elkaar te zorgen, er voor elkaar te zijn. Het zit in ons mensen om in crisistijden er voor elkaar te zijn: ‘ons hart klopt!’

‘De Corona crisis maakt hier korte metten mee. Het is alle hens aan dek.’

Juist nu bij de crisis is er veel aandacht voor het meten (testen, capaciteit, etc.) om te kunnen bijsturen. Kwalitatief of kwantitatief meten is een wezenlijk onderdeel om prestaties en resultaten vast te stellen, te vieren en te verbeteren.

Het beoordelen van de kwaliteit van de maatregelen is iets voor later. Waren het de juiste keuzes? Was de uitvoering van voldoende kwaliteit. De kwaliteit van het werk door de vitale beroepers is elk moment van de dag zichtbaar. De waardering voor diens werk zegt alles over de kwaliteit die geleverd wordt: Uitmuntend, er is veel, heel veel, waardering.

Kort en goed kan dus voor hier gesteld worden dat kwaliteit samenvalt met waardering voor de inspanningen die gegeven de omstandigheden en beschikbare middelen, geleverd worden.

Deskundigheid

De hoogte van de te behalen kwaliteit wordt bepaald door de mate van deskundigheid die ingebracht wordt. De regering gekozen om de deskundigheid van de wetenschappers (RIVM) leidend te laten zijn in de te maken keuzes bij het bestrijden van het Coronavirus. De deskundigheid van de ziekenhuizen is leidend bij de intensieve zorg die geleverd wordt en in diens kielzog de professionaliteit van de vitale beroepers en alle betrokken specialisten, artsen en alle dienstverleners en toeleveranciers. Nu ook de maatschappelijke belangen gaan meewegen worden instituties als het CPB en SCP ingeschakeld.

Deskundigheid geldt zeker hier in de brede zin van het woord en gaat ook over de bezetting van de teams in de zorg en de tekorten aan hulp- en beschermingsmiddelen die van invloed zijn op de te leveren zorgkwaliteit. Er is een enorme wereldwijde corona deskundigheid met als grootste uitdaging het snel vinden van een vaccin en het voorzien in voldoende hulpmiddelen. Snelheid wordt een belangrijke indicator voor de kwaliteit van samenwerken.

Duidelijkheid

Duidelijk zijn over de eisen die gesteld worden aan de kwaliteit is van invloed op de samenwerking. De duidelijkheid over de kaders, de regels, de voorwaarden over bijvoorbeeld de intellectuele Lock down zijn bepalend voor de kwaliteit van het opvolgen hiervan. Niet duidelijk zijn leidt tot verwarring en daarmee tot vertraging en onrust en het niet houden aan afspraken. Dit zag je begin maart 2020 gebeuren toen alles rondom het coronavirus en de te nemen maatregelen nog onduidelijk waren. Het is juist nu zaak om zo helder en oprecht als mogelijk te communiceren over de stand van zaken en de vooruitzichten hoe ongewis en pijnlijk die ook zijn: eerlijk, oprecht en volwassen. Het handhaven via een waarschuwings-en boetesysteem past hierbij: niets menselijks is ons vreemd.

Acceptatie

De som van duidelijkheid en deskundigheid is acceptatie. Meer duidelijkheid en meer deskundigheid geeft meer acceptatie van de maatregelen die nodig zijn om de crisis te bezweren. Accepteren dat de consequenties van deze maatregelen voor iedereen een andere impact heeft. De horeca is letterlijk drooggelegd, de supermarkten draaien als nooit tevoren. De boekhandel draait 80% in de min en bol.com draait 40% in de plus. Festivals worden afgezegd, diploma's worden niet uitgereikt, los nog van alle menselijke leed. Het rijtje is te lang om op te noemen. Het effect van de maatregelen is dan ook som van acceptatie (lees zelfbeheersing) en de kwaliteit van de keuzes en de uitvoering.

'Meer duidelijkheid en meer deskundigheid geeft meer acceptatie van de maatregelen.'

Autoriteit aan het roer

De deskundigen geven de normen en de overheid geeft duidelijkheid over de afspraken die hierbij horen. In het begin schoorvoetend maar nu steeds meer helder en met omissies, kan niet anders. Dit draagt bij aan de focus op het leveren van kwaliteit in de vorm van passende zorg voor de kwetsbare groepen, intensieve zorg voor de zieken en ondersteunende zorg (bijv. testen) voor wie het nodig heeft. Dat er veel problemen en uitdagingen zijn, is bij een crisis van deze ongekenne omvang evident.

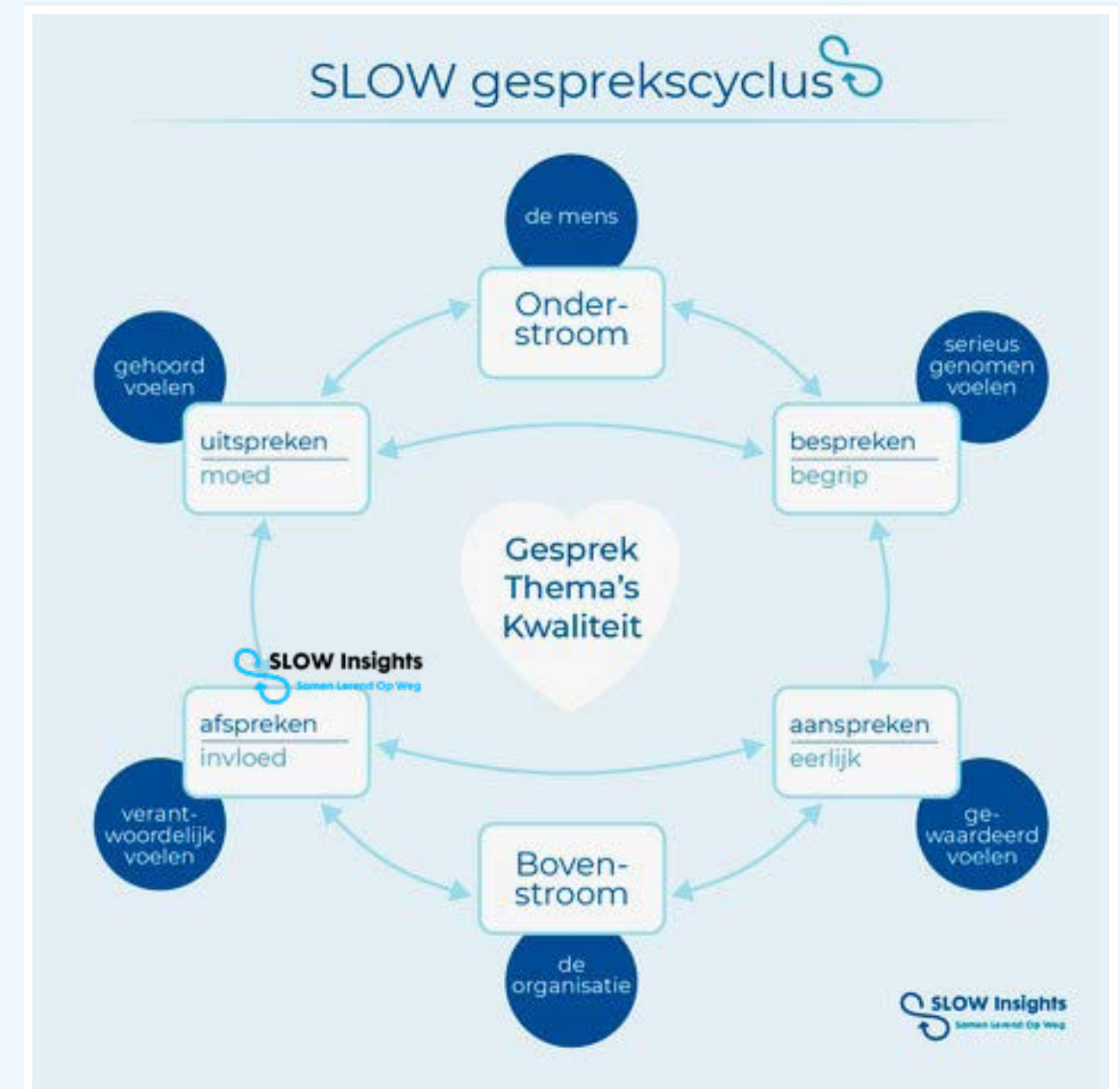
De uitstraling van de deskundigen, de regering, Mark Rutten en zijn team, geven autoriteit. Deze autoriteit is een randvoorwaarde om aan het roer te blijven, om deze uitdagingen de goede richting op te sturen en legitimatie te krijgen van alle betrokkenen.

Perspectief

De wissel- en samenwerking tussen wetenschappers, specialisten, bestuurders en vitale beroepers, op alle niveaus en lagen, levert een enorme bijdrage aan de kwaliteit van het bestrijden van de crisis. Evaluatief zal dit uiteraard nog op zijn merites beoordeeld worden. De evaluaties zullen, zeker in de zorg, de discussie over wat is kwaliteit, aanwakkeren. Wat en wie is leidend in het leveren van kwalitatieve hoogstaande zorg. De normen, regels en protocollen ofwel de systemen of maakt deze crisis duidelijk dat de professional, de deskundige, leidend moet zijn voor de kwaliteit van werk. Het systeemdenken is hardnekkig en hier is het ook aan begeleiders van organisatieverandering om stelling te nemen en in elk geval de discussie levendig te houden. Lukt dat niet dan transformeert het energieke uit de crisis naar gelatenheid na de crisis en dat is funest voor samenwerking.

'Het systeemdenken is hardnekkig en hier is het ook aan begeleiders van organisatieverandering om stelling te nemen.'

De Slow gesprekscyclus is een communicatie methode die past bij het vasthouden en versterken van natuurlijk samenwerken.

Meer informatie over de gesprekscyclus vind je op slowinsights.nl

Corona & samenwerken:

Epiloog

De 'pijn' en onrust neme toe. Het is nu zaterdag 3 mei 2020. De tegenstellingen worden groter, de onzekerheid groeit, het perspectief blijft onduidelijk en de protesten worden sterker. Vanzelfsprekend samenwerken wordt spannender naarmate de crisis voortduurt, maar ook de 'parels' om samen te blijven werken worden meer zichtbaar. Het werken op afstand geeft regelruimte (autonomie), de kracht van 'samen' groeit, het blended (deels fysiek en deels virtueel) werken, leren en communiceren breekt echt door en we beseffen dat we allemaal gelijk zijn: de poppenkast voorbij of 'minder toneel' zoals Ben Tiggelaar in zijn Nrc column van 1 mei schrijft.

De maatregelen van 20 april 2020 worden met steeds meer gemor geaccepteerd en links en rechts ondermijnt. De acceptatie van de maatregelen neemt af en het is deze onwrikbare vijand die maakt dat we niet massaal de kroeg in duiken, naar de kapper gaan, onze dierbaren in de verpleeghuizen opzoeken en onze winkels wagenwijd openzetten: de onrust groeit. Aan de andere kant groeit de onrust vanwege de angst dat we de kans voorbij laten gaan om de parels uit deze pijnlijke crisis te blijven zien en op te pakken. Mogelijkheden zoals zorgen voor minder piekfiles, minder piekdruk in het openbaar vervoer, minder fijnstof en meer oog en aandacht voor de kwetsbaren en de vitale beroepers.

Je hebt altijd een keuze

Het is nu, begin mei 2020, nog volstrekt onbekend welke kant het kwartje op gaat vallen. Hier hebben we als individu geen invloed op. Zelfs de grootste leiders zullen individueel het verschil niet kunnen maken, al is er zeker één die dit wel denkt.

Als iets duidelijk is geworden in het verloop van de crisis, is het dat we SAMEN erg veel kunnen bereiken en in staat zijn deze onzichtbare vijand te verslaan. Dat hier slachtoffers bij blijven vallen en offers voor gebracht moeten worden, begrijpt iedereen. Echter lopen we langzamerhand wel tegen de grenzen aan van wat rechtvaardig, solidair en menselijk is.

Niemand heeft gekozen voor deze crisis. Je hebt geen keuze. Waar we allemaal wel een keuze in hebben is hoe we met deze crisis en de gevolgen hiervan omgaan: constructief of destructief, liefdevol of angstig, actief of reactief. Nu, midden in de crisis, overheerst de angst en de onzekerheid en niets menselijks is ons vreemd, deze gevoelens hebben de overhand en ook een beschermende functie. Echter zodra de maatregelen versoepeld worden, de crisis zijn einde nadert, heeft iedereen een keuze hoe met de omstandigheden en (persoonlijke) situaties om te gaan.

'Waar we allemaal wel een keuze in hebben is hoe we met deze crisis en de gevolgen hiervan omgaan...'

In de bijlage [2] beschrijf ik vijf 'duo' indicatoren (destructief en constructief) die aangeven of je bewust of onbewust meer destructief of constructief gedraagt. Deze indicatoren zijn van invloed op de mate van natuurlijk met elkaar samenwerken.

- Perspectief versus (voor) oordelen
- Loslaten versus vasthouden
- Grenzen aangeven versus onzichtbaar zijn
- Verantwoordelijk versus miskenning
- Spiegelen versus vingerwijzen

Invloed en weerstand

Door je bewust te zijn van de keuzes die je hebt, oefen je ook meteen invloed en impact op je omgeving uit. De mate van invloed en impact wordt bepaald door de positie die iemand politiek,

maatschappelijk, economisch of gewoon in je eigen omgeving hebt. Er is er zeker één die zich helaas meer voor de destructieve aanpak kiest: angst regeert effectief (op de korte termijn). Het appelleert daarnaast aan de primaire behoefte van de menselijk aard: vrijheid en autonomie. De ruimte voor eigen keuzes, hoe gering ook, zorgt voor acceptatie en gedragenheid. Het ontbreken van eigen keuzes zorgt voor weerstand en gelatenheid.

'Het appelleert daarnaast aan de primaire behoefte van de menselijk aard: vrijheid en autonomie'

SLOW Insights

SLOW Insights heeft speciaal voor Corona een verkorte SLOW Insights survey ontwikkelt met daarin de 5*2 indicatoren. Aan de hand van 10 stellingen krijg je een eerste inzicht in de 5*2 indicatoren: wat je kunt koesteren en wat je mag ontwikkelen.

Naast deze verkorte versie is er de uitgebreide versie met daarin 50*2 stellingen. De verkorte versie is gratis en kan via info@slowinsights.nl worden aangevraagd.

Ik heb de afgelopen weken met veel waardering gekeken naar de enorme inzet van de vitale beroepers en naar de eindeloze creativiteit van de niet vitale beroepers. Ik hoop dat ik met deze reeks artikel een bijdrage heb mogen leveren om deze prachtige vanzelfsprekende samenwerking vast te houden.

Bijlage

Perspectief versus (voor)oordelen

Het ontbreekt aan perspectief. Wanneer komt er een einde aan de strenge maatregelen? Wanneer kunnen we ons 'normale' leven weer oppakken? Hoe moet dat in een 1,5 meter samenleving? En ook wanneer kan ik mijn dierbare(n) weer zien? Het perspectief hierop ontbreekt. Een negatieve angstreflex is om daar iemand de schuld van te geven en daar meteen en vooringenomen, een (voor)oordeel over de ander aan te koppelen. De positieve reflex of reactie die daarop volgt, is om te accepteren dat het perspectief op dit moment ontbreekt. Je gaat met je vooringenomen mening klaar staan en 'roep toeteren' wat er allemaal niet deugt aan deze aanpak: destructief. Het zal niemand ontgaan zijn dat het 'roep toeteren' begonnen is. Positief wil zeggen dat je je bewust bent van je oordeel en dit achterwege laat. Je hebt de keuze: accepteren dat het perspectief nu ontbreekt of een (voor) oordeel over iets of iemand geven.

Loslaten versus vasthouden

Laat je angsten en onzekerheden van deze crisis los, want die staan je alleen maar in de weg. Positief wil zeggen dat je destructieve gedachten en gevoelens die je in de weg zitten, loslaat. Het feit dat ze er steeds zijn, maakt dat het niet zo makkelijk is om dit te doen. Je maakt echter ruimte voor jezelf om anders naar de crisis te kijken, zonder de ernst uit het oog te verliezen. Het ruimt letterlijk in je hoofd op. Negatief wil zeggen dat je destructieve gedachten en gevoelens over jezelf of de ander(en) niet kwijtraakt. Het is een kort termijn beschermklaag die uitgroeit tot een muur om je heen die het samenwerken in de weg gaat staan.

Zodra je dan ook nog wilt vasthouden aan hoe het 'normaal' is of hoe je het gewend bent, ontnem je jezelf om initiatieven te nemen, om zelf te bewegen.

Het weerhoud je om de 'parels' uit deze crisis te zien. De Coronacrisis is langzamerhand de ergste uit de recente geschiedenis, de beide oorlogen daargelaten. Naast gevoelens en gedachten die ons dwarszitten zal er meer gevraagd worden om 'hoe het was' los te laten. Jij hebt de keuze: vasthouden of loslaten.

Grenzen aangeven versus onzichtbaar zijn

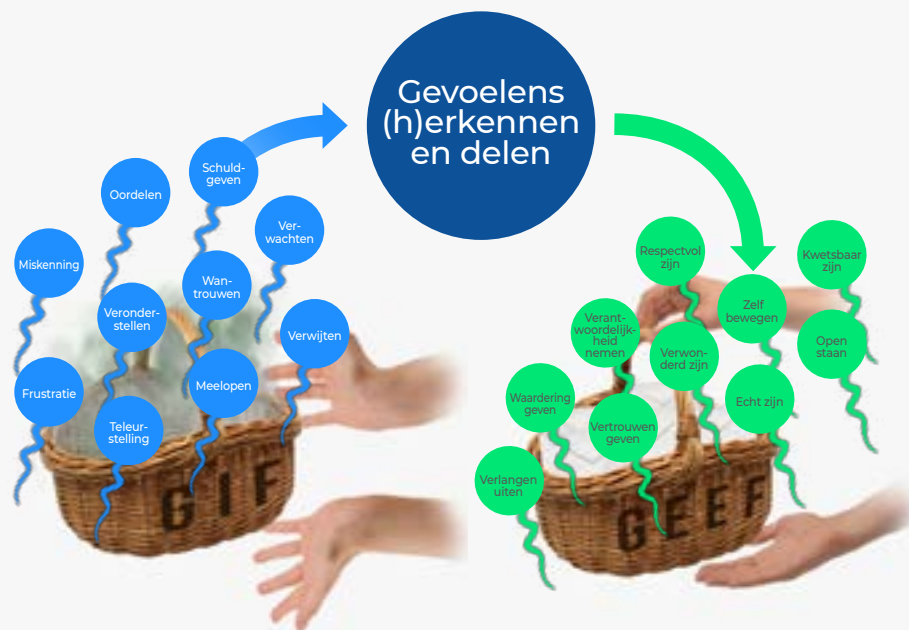
Het is voor de vitale beroepers uitermate lastig om aan te geven 'tot hier en niet verder'. Er wordt een enorm beroep gedaan op loyaliteit zowel naar patiënten als naar collega's. Dit geldt voor extreme werkdruk, voor het ontbreken van beschermingsmiddelen en voor de eigen gezondheid! Alle grenzen, zijn gericht op het beter maken van de patiënten of het voorkomen dat cliënten, patiënten, mensen besmet raken. Positief betekent in staat zijn om aan te geven 'tot hier en niet verder', ook al is het schier onmogelijk zonder het leed van de ander(en) te vergroten: ga dan over deze grenzen echt in gesprek, nu en zeker LATER. Niets mag van zelfsprekend zijn, loyaliteit heeft ook zijn grenzen. Negatief is om 'geluidloos' over je grenzen heen te laten gaan of deze niet bij jezelf, in jezelf te (h)erkennen.

Het uitgangspunt moet zijn dat je, ondanks de anonimiteit van de 'pakken', zegt wat je te zeggen hebt, over wat en wie dan ook. En kan het niet in het heetst van de strijd, zorg dan dat je dit moment 'pakt' ongeacht wat! Je uitspreken maakt dat je zichtbaar wordt, gezien wordt. Of je ermee bereikt wat je wilt bereiken is iets voor LATER. Je hebt de keuze: grenzen aangeven of onzichtbaar zijn.

Verantwoordelijk- versus miskend voelen

Door verantwoordelijkheid te nemen voor je doen en laten geef je aan dat je staat voor wat doet of gedaan hebt.

Geef en gif leegmaken en vullen

Je schiet niet in de verdediging, geeft anderen niet de schuld en bent in staat om naar je eigen aandeel te kijken. In de crisis zien we dat iedereen vanzelfsprekend verantwoordelijkheid neemt. Dit zorgt voor energie, dynamiek en ondernemendheid. Zodra de crisisdruk substantieel minder wordt en de reguliere zorg bijvoorbeeld weer in rustiger vaarwater komt, ligt de miskenning op de loer. De verantwoordelijkheden worden weer vanuit het 'systeemdenken' belegd en 'zie je wel er is niets veranderd' sluipt in je gedachten binnen. Na een portie frustratie en teleurstelling te hebben geuit blijft de miskenning over. Je wordt ogenschijnlijk niet erkent, niet voldoende gewaardeerd, niet serieus genomen. Positief wil hier zeggen dat je blijft geloven in wie je bent. Je waardeert jezelf voor wat je doet en wie je bent. Je neemt de verantwoordelijk en spreekt je uit als je voelt dat je niet serieus genomen wordt.

Spiegelen versus vingerwijzen

Het maatschappelijk en economische vingerwijzen is begonnen, met voorop die ene aan de overkant van de oceaan, die daar een meester in is. De media berichten erover en vergroten het naar hartenlust uit. Het wordt één van de grootste uitdagingen om het vingerwijzen op een positieve manier te doen en dat is door eerst en vooraleerst de vinger naar jezelf te wijzen. Er is natuurlijk niets mis mee om te evalueren en daarvan te leren. Dit begint echter niet met vingerwijzen, schuldigen zoeken en verwijten maken. Je houdt jezelf een spiegel voor en gaat hier over met de ander(en) in gesprek. Een dialoog waarin mensen elkaar laten uitspreken, zaken serieus met elkaar bespreken ontstaat als we onszelf een spiegel durven en of willen voorhouden. Vingerwijzer leidt tot ontlopen van je eigen verantwoordelijkheid 'de schuld' bij de ander neerleggen met als gevolg 'ieder voor zich' gedrag. Dit gaat ten koste van vanzelfsprekend, natuurlijk samenwerken.

De natuurlijke dialoog

Door samen de dialoog aan te gaan en daarbij afspraken te maken en elkaar daarop een waarderende manier op aan te spreken (in plaats van een bestraffende manier) deel je samen de pijn van deze extreme crisis en haal je de parels uit de pijn.

Hieronder ter afronding de schematische voorstelling van de natuurlijke dialoog zoals deze binnen Slow Insights gebruikt wordt. Uit hoofdstuk 3 van het boek 'Tegendruk principes'.

Corona & samenwerken:

Perspectief zien

In de epiloog van de artikelreeks 'samenwerken en corona' staat het altijd hebben van een keuze centraal. Niet over het 'wat' maar wel over het 'hoe' je met de corona crisis omgaat. In deze update staat 'perspectief zien' centraal. Het beeld van de corona crisis over hoe lang het gaat duren, de intensiteit, de bedreigingen, de oplossingen en vooral wat het voor ieder persoonlijk gaat betekenen, ontbreekt of is nog onduidelijk. De vraag in deze update is hoe om te gaan met deze onduidelijk: accepteren of veroordelen? De keuze is aan jou.

Parels en de pijn

Nu enkele maanden na het uitbreken van de crisis worden de economische en maatschappelijke gevolgen keihard zichtbaar. Hierbij neemt de gezondheidsdreiging schoorvoetend af en krijgt de angst, de economische pijn die het doet of gaat doen, de overhand. De parels worden, als we ons te ver en te veel laten meeslepen door deze angst, hoe reëel deze pijn ook is, niet gevonden: 'we will waste this good crisis'.

Angst in de vorm van vluchten, vechten of verstijven dringt ons leven binnen bij zoiets onbekends en bedreigends als deze crisis. Deze angst vertaalt zich in reflexen, patronen van onbewust handelen en uit zich in controle willen houden, met (voor) oordelen klaar staan, vingerwijzen naar de ander, elkaar verwijten maken, de ander(en) schuld geven en leidt uiteindelijk tot niets anders dan 'ieder voor zich' gedrag. Dit gedrag staat de natuurlijke samenwerking die als vanzelf is ontstaan, in de weg.

Deze naar buiten gerichte angst, die iedereen wel kent, bedwingen vraagt om naar binnen te kijken, naar jouw reflexen en patronen die getriggerd worden

en jouw overtuigingen en aannames die hier onder liggen. Dit is uiteraard hartstikke lastig want we zitten midden in de crisis en toch ligt daar de sleutel naar het hebben van een eigen keuze: reflex of reflectie.

Boosheid en blijdschap

Het is een emotionele periode van verdriet, boosheid en soms ook blijdschap en opluchting. Deze voelbare emoties raken en zijn echt: Die overkomen je. De keuze die je hebt om het ontbreken van perspectief te accepteren of veroordelen zijn echter gedachten- en gevoelens spinsels die in je eigen hoofd bestaan. Hierbij heb je de keuze welke gedachten en gevoelens je toelaat. Dit is een eerste stap op weg naar het invloed hebben op de omstandigheden waarmee je te maken hebt.

Reflex of reflectie

Welke gedachten en gevoelens geef je de ruimte. Welke signalen geef je aandacht, door wie of wat laat je je voeden. Niets menselijks is ons vreemd om in een reflex van alles te vinden en te roepen. Het heeft een functie om met de angsten om te gaan. Zonder reflectie op deze reflex, of die van een ander, staat de volgende alweer voor de deur: de angst overheerst. Hier volgen enkele voorbeelden van keuzes: reflex of reflectie.

Je hebt de keuze

Keuze 1: je accepteert het onbekend en of onduidelijk perspectief? Het is nu niet anders, het zijn onzekere tijden. Het doet pijn.

Keuze 2: veroordeel het ontbreken of onduidelijk perspectief? Er is altijd wel iets of iemand die erachter zit. Het doet pijn

Vervolgens heb je weer de keuze.

Keuze 1: je verlangt ernaar om weer verder te kunnen gaan, een stap naar voren. Hoe zwaar het ook is, er komt ook weer een andere tijd.

Keuze 2: je verwacht dat je goed geholpen wordt om verder te kunnen, om te overleven. Hoe erg het ook wordt, er moet hulp blijven komen.

Vervolgens heb je weer de keuze.

Keuze 1: je bent betrokken bij wat er om je heen gebeurt, je maakt contact. Hoe ongewis het ook is, het raakt ons allemaal.

Keuze 2: je bent teleurgesteld dat het niet gaat zoals je vindt dat het moet gaan. Het is oneerlijk, er wordt te veel willekeur toegepast.

Vervolgens heb je weer de keuze.

Keuze 1: je bent begaan met de ander(en) en zoekt elkaar op om aan de slag te gaan. Hoe pijnlijk het ook is, we helpen elkaar.

Keuze 2: Je ziet lijdzaam toe hoe het allemaal steeds maar erger wordt en langer duurt. Zie je wel, het zijn altijd dezelfde die aan het kortste eind trekken.

Met als gevolg

Keuze 1: Verwondering, verademing en verantwoordelijk voelen

Keuze 2: Frustraties, teleurstellingen, miskend voelen

Elke reflex triggert weer een andere reflex en hetzelfde geldt voor elke reflectie. Je komt bij keuze 2 in een vicieuze cirkel van angst, van destructiviteit terecht. Je gewaarworden van je angsten en je bewust worden wat het met je doet geeft de opening om deze te doorbreken naar de constructieve, liefdevolle cirkel. Het zijn tenslotte je eigen gedachten en gevoelens die aan het werk zijn.

Angst of liefde

De corona crisis is in zijn heftigheid bij beide keuzes hetzelfde. De persoonlijke omstandigheden kunnen en zijn in veel gevallen erg verschillend. De manier waarop je met de crisis en de omstandigheden om geeft je in alle gevallen tussen keuze zoals bij 1 en 2: constructief en liefdevol of destructief en angstig. Hierbij is de onderliggende overtuiging dat constructieve liefdevolle keuzes meer en eerder tot natuurlijke duurzame samenwerking leiden. Als het voelt alsof je geen keuze hebt is het een eerste stap om dit in alle kwetsbaarheid met de ander(en) te bespreken.

9

Corona & samenwerken:

Gedicht

Het is nu enkele maanden later. Het is voor iedereen anders, ieder met zijn eigen gedachten en gevoelens. Dit gedicht is voor als je het even niet meer weet: voor jou!

Ik loop door een straat.

Er is een diep gat in het trottoir.

Ik val erin.

Ik ben verloren...ik ben radeloos.

Het is mijn schuld niet.

Het duurt eeuwig om een uitweg te vinden.

Ik loop door dezelfde straat.

Er is een diep gat in het trottoir.

Ik doe alsof ik het niet zie.

Ik val er weer in.

Ik kan niet geloven dat ik op dezelfde plek ben.

Maar het is mijn schuld niet.

Het duurt nog lang voordat ik eruit ben.

Ik loop door dezelfde straat.

Er is een diep gat in het trottoir.

Ik zie dat het er is.

Ik val er weer in...het is een gewoonte.

Mijn ogen zijn open.

Ik weet waar ik ben.

Het is mijn schuld.

Ik kom er direct uit.

Ik loop door dezelfde straat.

Er is een diep gat in het trottoir.

Ik loop eromheen.

Ik loop door een andere straat.

Uit het Tibetaanse boek van leven en sterven

Sogyal Rinpoche.